

(Hekayə)

Yorğun-arğın qayıdırı hər axşam. İş ağır idi, amma heç olmasa işsiz deyildi. Evə çatmamış tündəki məhəllə marketinə baş çəkir, evin əsas ehtiyaclarını, bəzən isə uşaq-lanna meyvə, konfet, şirə, peçeneyə alırdı. Arvadı onu dənliyirdi:

-Bədxərclik eləmə, işsiz qalsan ehtiyac çəkəcəyik

rəmçiq, bir otağı alayarımcıq hazır olan evinə sıyıncıqdı. Amma orda nə edəcəkdi? Kəndin hay-hayı gedib vay-vayı qalmışdı. Dağ-dərə üzündə bine quran da peşman olurdu. İş yox, torpaq bərkətsiz, ev-əsik yarımcıq. Yenə iş üçün hərəsa üz tutmalı olacaqdı.

...Yeməyini qasıqlaya-qasıqlaya bunları düşünürdü. Özünü də günahlandırdı, aciz adamdı, ne al-

dü, özü də hiss etmədən səsini yüksəldi:

-Rafiq, dəli olmusan Rafiq? Nə danışdığını bilmirsən heç? Allah üzümüza baxıb, ehtiyacdən qurtarır bizi, neçə yəni qaytarmaq lazımdır?

Söylədiyi sözlər ona az göründü, masanın üstüne səpələnmiş əskinəsən ovucladı:

-Rafiq, qurban olum Rafiq, agli-

Evin bir künçündə oynayan, ya da masa ətrafına yiğilib axşam yeməyi gözləyən övladınna tərəf günahkarmasına boyanırdı:

-İşin yoxdur, onların tayları nələr yeyir...

Arvadı yenə unudub kükə işiğini yandırmamışdı. Zəngin düyməsini basdı. Qapı açıldı, içəridən sızan dar işq zolağı səkinin bir hissəsini aydınlatdı. Bu anda düz ayağının altındaki balaca dəri çantanı gördü. Kükəyə sapələnən ziblə bənzəmirdi, əlinə aldı, təp-tezə idi. Dalana boylandı, kimse görünmürdü. İçəri keçdi.

Balaca, dar dəhlizdən otağa girdi. Bir künçdə uğaq çarpayısı, ortada yemək masası qoyulan otağın hər yerindən kasıbılıq töküldürdü. Çantanı çarpayının üstüne atdı, gödəkçəsini çıxarıb asdı, əvvəl qızını, sonra oğlunu öpdü, arvadına baxdı:

-Uşaqların yeməyini çək, gəlirəm.

Hamama keçib əllərini yudu, üzüne-güzünə su vurdur, qayıtdı. Heyatda təselli aldığı yeganə şey harda olursa olsun axşam ailesini başına yığaması, yatmamışdan qabaq onları görə bilməsi idi.

Son günlər işləri yaxşı getmirdi. Havalarda soyuyandan bəri səhərdən axşamaca dayandığı qul bazarında iş kasadlaşmış, qazanc azalmışdı. Əlibəş qayıtmazı, evin ən zəruri ehtiyaclarını ödəmək üçün dar güne yiğib saxladığı qəpik-quruşun da başını dağıtmazı onu qorxuya salırdı. Heyat baha idi, son günlər isə daha da bahalınmışdı.

Qış da bir yandan qapını kəsdirmiş, uşaqları isti palṭar, ayaqqabı, heç nə alınmamışdı. Qızı tez-tez xəstələnirdi, yanından yel ötməmiş oskurməye, qızdırmağa başlayırdı. Kirayə mənzil nəm çəkirdi, hava tutuldumu divarlardan su damır, yorğan-döşək kif iyi verirdi. Başqa ev tutmaq lazımlı gelirdi. Amma neçə? Sabaha umudu olmayan bütün insanlar kimi havada yaşayırı. Bədənələndə kəndə qaydırıb, tikintisi ya-

rımcıq, bir otağı alayarımcıq hazır olan evinə sıyıncıqdı. Amma orda nə edəcəkdi? Kəndin hay-hayı gedib vay-vayı qalmışdı. Dağ-dərə üzündə bine quran da peşman olurdu. İş yox, torpaq bərkətsiz, ev-əsik yarımcıq. Yenə iş üçün hərəsa üz tutmalı olacaqdı.

...Yeməyini qasıqlaya-qasıqlaya bunları düşünürdü. Özünü də günahlandırdı, aciz adamdı, ne al-

dü, özü də hiss etmədən səsini yüksəldi:

-Rafiq, dəli olmusan Rafiq? Nə danışdığını bilmirsən heç? Allah üzümüza baxıb, ehtiyacdən qurtarır bizi, neçə yəni qaytarmaq lazımdır?

Söylədiyi sözlər ona az göründü, masanın üstüne səpələnmiş əskinəsən ovucladı:

-Rafiq, qurban olum Rafiq, agli-

Hədiyyə Sofragot

ni başına yiğ!

İrlənmiş gözlərini qırpmadan əli neçə qalxdı, qadının üzündə neçə açıldı, heç özü də bilmədi:

-Özünə gəl Nisə, bu pul bizim deyil, qaytarmaq lazımdır!

Qadın ərinin qəfl hərəkatından dondu, əlini sıfətinə apardı, üzü təzə açılmış sillətinə təsirindən on ki-mi yanındı. Rafiqin gözleri bir anda qan çanağına dönmüşdü. Sərt bir hərəkətlə əlini atıb onun qolundan yapışdı:

-Qulaq as, bu özgənən puludur, haramdır, qaytarmaq lazımdır, eşi-dirsənmə? Özünə gəl...

Qadın anlayırdı ki, indi inciməyin, küsmeyin yeri deyil, nəsə elemek, nəsə söylemək, ərinin fikrinən daşındırmaz lazımdır.

-Rafiq, aqlını başına yiğ, bu boyda pulu kim qaytarar?

Qisa kəsdi:

-Qaytaracəm, mən başqası deyiləm!

Sakitə pulu dəstələməyə başladi:

-Saymaq lazımdır, bilmək lazımdır nə qədərdir...

da küçəyə buraxma, qonşunun uşaq-muşağı gələr arxalırya, camaatın pulu gedər, xəcaletli ola-

rıq... Qadın istədi desin ki, nə fərqi var, özgənən puludur, özgəyə gedəcək, özünü saxlayıb dillənmedi.

Tindəki dükən təzə açılmışdı, Xəlil kişi içəridə yır-yığış edən satıcıya göz qoya-qoya səhər çayını içirdi, Rafiqi görüb ayağa qalxdı, əl tutudu, yer göstərdi:

-Otur bir çay iç.

Plastik kətili çəkib oturdu, dükənən o başına çay daliyca geden saticının daliyca nezər salıb Sabir kişiyyə tərəf eyildi:

-Bir iş gəlib başıma, ümədümənədir.

Sabir Kişi oynaq gözlərini Rafiqə zillədi:

-Ehtiyacın var?

Bu sualı gözləmirdi, bir-iki dəfə işsiz qalıb ehtiyacın olanda dükəndən nisye alver elemiş, hələ üstəlik borca pul da almışdı Xəlil kişidən. Bilirdi ki, nisye dəftərində yenə de adı var, qabağında bir xeyli borcu da olmalıdır. Qızardı, amma tez özünü toparladı:

-Axşam pul tapmışam. Sən həmisi buralardasan, soruşan səraqlayan olsa bil ki, mendədir.

Xəlil Kişi dənya görmüş adam idi:

-Kimdir pulu sənin tapdığını bilən, xercə getsin.

Rafiq başını yellədi:

-Qaytarmaq fikrim olmasayıda heç yanına gelməzdəm ki. Hələ dünən tapmışam, bəlkə de sahibi bu gün çıxdı, bil ki, mendədir...

Xəlil Kişi onu ürəkləndirmək istədi:

pul barədə danışar, kimse hiylə işlədər, pulu götürür. Arvad-uşaq evdən çıxmaz olmuşdular, heç çörək almağa da getmirdilər.

Bələ çox çəkəməzə, bir səhər arvadı doldu, dilə gəldi:

-Rafiq, hamıımı dustaq eləmisi-nə, nə yediyimiz bilinir, nə yatıb oyanmağımız, günümüz zəhər olub, bir yolunu tap, o pulu rədd elə evdən.

Qadın haqlı idi. Amma düşü-nüb bir tarafa çıxaramırdı, bu qə-dər pulu neyələyəcəkdi? Özüylə Qul bazarına apanb gətiməyəcəkdi ki? 'Bəlkə banka verim?' -düşündü. Ağlına batdı, bu daha yaxşı qərar idi, sahibi nə zaman çıxarsa asan-lıqla qaytaradı.

Xəlil Kişi dəha öyünd-nəsihət vermedi, amma zarafatından qalmadı:

-Düz edirsən, qoy banka, on-suz da sahibi ilim-ilim itib, elə onun faizi sənə bəsdir, aydan-aya alıb xərclərsən, bu da sənə halalıq...

Səhər telefonun səsinə oyandı, əvvəl elə bildi xəberdarlıq zəngidir, əlini uzadıb söndürdü, amma zəng təkrar olundu. Yuxulu gözlərini nömrəye zillədi, Xəlil Kişi idid, yerindən dök atıldı, ürəyi guppuldamağa başladı. Səhərin bu vaxtında onu ancaq bir şeyə görə axtara bilərdi.

Tələsik geyinməyə başladı, hiss elədi ki, əlləri əsir:

-Allaha min şükür, axır ki, tapıl-dilar...

Arvadı yerindən qalxa-qalxa donquldandı:

-Canımız qurtarsayıdı bir bu zi-bildən...

Xəlil Kişi onu gözlediyi xəbərlə, bir az da hay-küyle qarşılıdı:

-Vallah kişi adamsan sən! Gözün aydın, pulunun yiyəsi tapılıb-bu "pulunun" kəlməsini xüsusi vurğuya dedi həm də-Dünən axşam gəlib soraqlayıblar, gecə evə zəng elemişdilər, biləndə pul bizi dərdir-bu "bizi dərdir" sözünü də xüsusi vurğuladı, yani "məni unutma haaa..." - yaman təccübənləndilər. Nömrə qoyular, dedilər zəng ele-sin...

Rafiqin həyəcanı keçməmişdi:

-Sevindilərmi, dedilərmi nə za-man gelib aparacaqlar?

-Qardaşoğlu, kim sevinmez? Zəng edəcəksən, özləri deyəcəklər yəqin qalanı...

Bicbic gülümsədi:

-Pul da deyəsən bir xeyli var, elə görünürdü...

Rafiq özünü qanmazlığa qoydu:

-Var bir az, elə də çox deyil, amma nə forqı var ki?

Xəlil Kişi nömrə yazılmış kağız parçasını ona uzatdı:

-Di çıxart zəng elə, ürəyimiz üzüldü

Nömrəni yiğdi, iki dəfə çağır-mamış kiminsə yuxulu səsi cavab verdi:

-Alo, eşidirəm...

Rafiqin səsi əsirdi:

-Mən pulu görə zəng eləmisi-nəm. Səs bir az susdu, sanki səh-bətin nadən getdiyini xatırlamağa çalışırı. Rafiq ona kömək eləmək istədi:

-Pulunuza tapmışdım.

Adam bərdən ayıldı, səsi güm-rəhlaşdı:

-Hə! Allah razi olsun səndən. Amma bir xahişim var, xəstə ada-mam, gələ bilməyəcəm, adam gon-dərəsəm özün gətirərsənmi, səni də tanımış olaram. Mümkündür-mü?

Rafiqin həyəcanı keçmişdi, səbrə cavab verdi:

-Amma belə olmaz, deməlisin pul na qədədir, necə pullardır?

(ardı gələn sayımızda)

Dəri çantadakı pul

verdi əli vardi, nə başqa bir qazancı işdə, zəmanə adamə deyildi. Yaranışdan bu idid, Allah məsləhət biliyən bu xarakterdə, üstəlik bu bəxtlə yaratmışdı, dəyişən deyildi.

Qadının fikri bayaqdan ərinin tapıldığı dəri çantanın yanında idid. Qab-qacağı ortaqlıqdan yiğisidir-yiğisidir-maz getirib masanın üstüne qoydu:

-Sən Allah, bax görək nə var bunun içində? Əlinə götürdü, dəri evin istisində bir az yumşalmış, hələ indi fikir verdi ki, ağdır. Əvvəl çöl ciblərini qurdaladı, boş idid. Ehtiyyatla zamoku çəkdi, diksində: -Bunun içində pul var!

Qadının içindən bir gizlili keçdi, gözləri panlıdı, ürəyi bərk-bərk döyünməyə başladı. Çantanı ərinin əlinində aldı, düz deyirdi, pulları dəstəsiyle çıxan masanın üstüne töküdü. Şaxlı əlliliklər, yüzlükər xişitləyə müşərəba süfrənin üstüne yayıldı. Ömründə bu qədər pul gör-məmişdi. Çevriliib oğlunu quraqla-

di: -Allaha qurban olum! Bizim de üzümüzə gün doğdu! Görürsan na qədədir, hər şeyimizə bəsdir, hər şeyimizə!

Uşağı qurağına götürür bir də bağına basdı, yere qoyub bu dəfə qızı alıqollarına, sevincindən ha-valanmış kimi kiçik otaqda fırıldam-

ğı başla: -Gör nələr alacam sənə, gör nələr alacam! Ayaqqabı, palta, qır-mızı palto alacam qızıma, kimdə görürəm ürəyim axır...